Redacţiunea, Administraţiunea, şi Tipografia:
Braşov, piaţa mare Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la Administraţiune în Braşov şi la următórele Birourĭ de anuncĭurĭ: în Viena: *M. Dukes, Heinrich Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppeliks Nachfolger; Anton Oppelik, J. Danneberg*, în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*; în Bucuresci: *Agence Havas*, Succursale de Roumanie; în Hamburg: *Karolyi & Liebmann*.
Preţul inserţiunilor: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LVIII.

„Gazeta" iese în fiă-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Dumineca 2 fl. pe an.
Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Dumineca 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentul pentru Braşov
administraţiunea, piaţa mare, Têrgul Inului Nr. 30 etagiu I.: pe un an 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atât abonamentele cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 228. Braşov, Vinerĭ, 13 (25) Octomvre 1895.

Programul cabinetului Badeni.

Braşov, 12 Octomvre v.

Astă-ḑĭ se va desbate în camera austriacă asupra declaraţiunei-program, cu care s'a presentat alaltă-erĭ noul cabinet Badeni corpurilor legiuitóre.

Nu se póte nega, că declaraţiunea ministrului-preşedinte conte Badeni se ridică peste nivelul mediocrităţii la valórea unei enunciaţiunĭ importante. Deşi nu suntem aşa de sanguinicĭ a crede, împreună cu unele foi polone, că contele Badenĭ ar fi o capacitate politică estraordinară cum puţine se găsesc în Europa, totuşĭ trebue sĕ mărturisim, că enunciaţiunea lui ne-a făcut impresia, că este un om dibaciu şi energic, care are înaintea sa o ţintă clară şi mare pe care o urmăresce.

Pentru prima-óră de un şir lung de anĭ un ministru-preşedinte austriac se adreséză cu atâta francheţă şi consciinţă de sine către partidele din parlament spuindu-le, că guvernul vré sĕ conducă, nu sĕ fiă condus şi chiemându-le pe tóte la lucru pentru a ajunge ţinta comună care este o „Austriă puternică, patriotică şi solidară."

A vorbit contele Badeni de tradiţiunea monarchiei austriace, care unesce într'un întreg naţiunile întrunite prin voia lui Dumneḑeu şi prin mersul procesului istoric, a vorbit de pacinica convieţuire a acestor naţiunĭ şi de stăruinţa guvernului de-a împiedeca tot ce ar turbura acéstă pace, cultivând patriotismul austriac şi spiritul austriac nu numai prin vorbe, dér şi prin fapte.

A vorbit cu mult avênt de imparţialitatea, cu care guvernul va judeca tóte postulatele, ce se vor face pe cale legală. Dér cu aceeaşĭ francheţă a adaus, că va ţiné sémă cu deosebire de „posiţia tradiţională şi de vechia cultură a poporului german" în Austria.

Prin acésta domnul Badeni a indicat destul de clar, că direcţia s'a înclină spre stânga germană, că are simpatiĭ deosebite pentru Germanĭ, şi că găsesce nisuinţele lor de supremaţiă până la un punct órecare îndreptăţite. A mai indicat totodată destul de hotărît, că nu se pórtă cu veleităţĭ federalistice.

De aceea Cehii tinerĭ au primit cu reprobărĭ şi cu murmur acest pasagiu din enunciaţiunea ministrului-preşedinte. Cu rĕcélă au primit ei înşĕ şi declaraţiunile lui privitóre la cestiunea boemă.

E frumos când primul ministru declară, că guvernul are deplină încredere în naţiunea cehă; că renunţă la orĭ-ce recriminaţiune, şi că a dat dovadă despre încrederea sa prin desfiinţarea stărei esceptionale din Praga. Dér de-ocamdată d-l Badeni n'a produs prin acésta efectul intenţionat în sînul Boemilor

Şi mai puţin i-a putut încânta pe Cehĭ observarea, că guvernul consideră desfiinţarea stărei esceptionale, nu ca o concesiă dată Cehilor, ci ca o „basă pentru crearea de stărĭ normale". Acésta mirósă a pacificare cu mijlóce blânde şi pacinice, şi nu intră nicĭ de cum în mersul ideilor şi-al aspiraţiunilor cehice. Cu totul altfel îşĭ închipuesc Cehii soluţiunea cestiunei boeme.

A mai desfăşurat d-l Badeni şi principiile conservatóre ale nouluĭ cabinet, declarând, că guvernul va apĕra interesele ordinei sociale şi va cruţa sentimentele religióse. A promis, că se va ocupa de cestiunea economică, de budget şi de reforma dărilor, precum şi de problema pactului economic cu Ungeria, ce se presentă ca o „necesitate de stat", şi a promis în fine presentarea unui proiect de reformă electorală.

Problemele cabinetului Badeni sunt dér destul de marĭ şi grele, şi deşi s'a propus a lucra nu după macsima *„divide et impera"*, ci după principiul *dreptăţiĭ*, el va întimpina de sigur marĭ dificultăţĭ din tóte părţile. Vom vedé cum va sci sĕ lupte cu ele.

Astăḑĭ diferitele partide din cameră vor lua posiţiă faţă cu programul guvernului şi am dori ca între cei mulţĭ sĕ nu lipsescă nicĭ Românii bucovinenĭ de-a reclama pentru ţĕrişóra lor din dreptatea pusă în vedere.

CRONICA POLITICĂ.

— 12 (24) Octomvre.

„Pester Lloyd" primesce din parte competentă, cum ḑice el, următórele impărtăşirĭ referitor la **manevrele române** din ëst an: „Manevrele române au decurs cât se póte de favorabil, şi toţĭ bărbaţii competenţĭ a judeca, sunt de-o părere, că *armata română a făcut marĭ progrese*. In general tóte mişcările strategice au fost bine plănuite şi bine esecutate. Mai ales au succes escelent trecerea peste Ialomiţa şi atacul asupra posiţiei ocupate de corpul stătător în defensivă. Scurt, impresiunea generală, ce-a produs'o armata română, a fost eminentă. Armata României şi în ce privesce numerul representă un factor nu neînsemnat. In cas de lipsă Regatul póte pune pe picior de bătaiă 200.000 ostaşĭ, abstragênd din trupele destinate pentru ţinerea şi ocuparea fortificaţiunilor. Acésta e o putere, care îşĭ *are însemnătate* chiar şi lângă armatele colosale ale marelor puterĭ. S'a putut vedé în ultimul resbel oriental, *cât de însemnată şi de folos a fost mica armată română pentru marea Rusiă.*

*

Ḑiarul *„Francfurter Zeitung"* anunţă, cum ḑice el, din sorginte autentică, că *principesa Bulgariei* a încetat de a-se mai opune **botezărei prinţului Boris** după rit ortodox-oriental, şi alaltăerĭ şi-a dat şi ea învoirea, ca sĕ se îndeplinéscă actul botezului aşa, precum voiesc principele *Ferdinand* şi Bulgarii.

*

„Gazetta di Venezia" aduce scirea, că o parte din **flota italiană** a primit ordin sĕ mérgă în Orient şi sĕ sprijinéscă politica englesă în cestiunea arménă.

Întâmplările din Agram în dietă

(Şedinţa dela 22 Octomvre n.)

Şedinţa dela 22 Octomvre a dietei a fost cercetată de un public estra-ordinar de numĕros. După îndelungatele pregătirĭ ale oposiţiei, se scia dinainte, că în acéstă şedinţă oposiţia unită va da asaltul proiectat asupra lui Banffy şi a cabinetului sĕu, luându-şi ca motiv întêmplările din Agram. De aceea multă lume curiósă grăbi sĕ asiste la acéstă şedinţă; tóte locurile pe galerii erau ocupate, oposiţiă şi guvern erau representaţĭ în numĕr complect, ca rar altă-dată; miniştrii erau de faţă toţĭ.

Cu ḑece minute înainte de deschiderea şedinţei, numai étă că intră în sală o deputaţiune de 15—20 membri, îmbrăcaţĭ elegant, parte în haine negre, parte în uniformă preoţéscă de paradă, păşind de-a-dreptul spre ministrul preşedinte Banffy. Din tabăra guvernamentală se aud strigăte de „éljen", toţĭ se întrébă ce e, cine e? — era *deputaţiunea consiliuluĭ comunal din Agram*, care venise sĕ-i predea ministrului-preşedinte Banffy diploma de cetăţean de onóre, ce'i se votase în ḑiua precedentă.

După ce se făcŭ linişte, preşedintele deschise şedinţa şi, înainte de-a trece la ordinea ḑilei, dete cuvêntul deputatului:

Francisc Kossuth care în numele oposiţiei estreme se ridică sĕ facă interpelaţia în causa întêmplărilor din Agram. Când se gândesce la scandalele din Agram, ḑise el, sângele maghiar îi ferbe în vine şi faţa 'i se roşesce de ruşine, dér în patriotismul sĕu caută putere pentru de a-şĭ învinge turburarea şi a vorbi obiectiv. Visita regelui maghiar în Agram şi presenţa ministrului preşedinte unguresc a fost folosită de-o parte a tinerimei din Agram pentru a vătĕma emblemele statului maghiar şi a

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Românca.

Essay de Carmen Sylva.*)

O fiinţă nedescifrabilă, femeia! — 'mĭ ḑise un bărbat, care duce o viéţă casnică ca în biblia şi are copii virtuoşĭ, frumoşĭ şi inteligenţĭ.

Ce ar ḑice el despre femeia română? Ea mi-se pare a fi cea mai interesantă apariţiune de genul ei în tótă Europa.

Nu trebue sĕ uităm, că ea a eşit dintr'o estra-ordinară amestecătură de rassă. Dacĭ, Romanĭ, Pecenegĭ, Goţĭ, Celţĭ, Slavĭ, Grecĭ — au populat, alternând, orĭ deodată, patria ei şi au lăsat urme după ei. De aceea veḑĭ aicĭ matróna romană, cu nasul acuilin şi trăsurile severe ale feţei, lângă Scheóica (femeă slavă) cu graţia ei, ce s'aseménă cu a pisicei, a căreia credinţă suportă orĭ-ce probă, lângă Grecóica castă şi curată, lângă femeia tare şi rĕsbunătóre tătară şi lângă femeia celtică poetică şi superstiţiósă, şi în mijlocul tuturor acestora sclavele femeiescĭ din Hindostan, carĭ şi în Europa au rĕmas sclave, Ţigancele, cerşitóre sdrenţóse, aci frumóse ca şi o statuă, aci nisce strigóice înspăimêntătóre, dér în tot-déuna pitoresci.

De mult este renumită frumseţea femeii române, dér energia ei, curagiul ei, iubirea ei de jertfă erau necunoscute; căcĭ istoria patriei ei n'o cunósce aprópe nimenĭ în Europa. Şi tocmai în istoriă o poţĭ afla în tótă integritatea ei. Sĕ lăsăm însĕ la o parte însemnările cronicarilor, carĭ descriu pe Domniţe (nevestele domnilor) şi sĕ trecem la figurile moderne femeescĭ.

Raporturile dintre soţia proprietarului şi dintre femeile ţĕranilor sunt adese-orĭ încântătóre. Ţĕrancelor le stă în voiă sĕ s'adreseze la nevasta proprietarului, de câte-orĭ le place. Ele îmbrăţişéză ca nisce surorĭ pe nobila damă şi îi cer câte-o garófă sĕ-şĭ împodobéscă cosiţele, câte-o flóre roşiă, ca sĕ şĭ înroşéscă cu acésta, în loc de suliman, obrajii, când merg Dumineca la horă. Ele nu se pot hotărî sĕ slujéscă, căcĭ acésta ar fi o înjosire, ce-o lasă pe séma fetelor de ţigan şi a Unguróicelor. Chiar şi în cea mai mare miseriă ele ţin cu sfinţeniă la independenţa lor. O femeiă sĕracă vine la stapâna moşiei, ca sĕ céră un coştiug pentru rĕposatul ei soţ, ea aduce însĕ şi şése-ḑecĭ de banĭ şi-şĭ dă cel puţin aerul, că plătesce.

'Mĭ lipsesce spaţiul de a istorisi tot, ce am vĕḑut cu ochii în timpul rĕsboiului.

Un biet fecior, pe care l'am fost căutat în cortul meu patru lunĭ, murĭ în braţele mamei sale în momentul, când părăsiam cortul. Sermana femeiă începŭ sĕ plângă şi sĕ strige. O damă puindu-i mâna uşor pe umerĭ îi ḑise: „Nu striga aşa! Am voi sĕ tăinuim câte-va óre mórtea fiiului tĕu dinaintea Reginei!"

Indată ea tăcŭ.

Am vĕḑut femei, carĭ căutau pe soţii lor prin şanţurile dela Plevna şi se espuneau plóiei de glónţe, ca sĕ le ducă puţine póme şi albiturĭ, şi le-am vĕḑut mergênd din un spital la altul, ca sĕ găséscă pe câte-un rănit, la căpĕtâiul căruia veghiau ḑi şi nópte şi nu cutezau nicĭ-odată sĕ şédă.

Regret, că nu pot înfăţişa pe larg tóte trăsurile de caractere înregistrate în cronicĭ şi cele observate cu proprii mei ochĭ. Ai puté scrie o carte întrégă, décă ai voi sĕ descrii moravurile şi obiceiurile Româncei, a acestei fiinţe răbdătóre şi plină de devotament. Vara ea lucréză la câmp, érna lucră la rĕsboiu. Ea tórce, ea ţese, ea cóse, ea brodéză haine minunate, ce strălucesc albe ca zăpada, orĭ în culorĭ admirabile, când se resfrâng asupră-le raḑele aurii ale sórelui. Ea ride rar şi frumseţea ei se vestejesce iute, căcĭ trebue sĕ muncéscă greu şi face prea mulţĭ copii. In seriositatea ei este ceva impuitor şi totodată mişcător, décă nu degeneréză în asprime, ceea ce se întêmplă câte-odată la ţĕrancele avute, carĭ asupresc tare pe cele mai sĕrace şi n'au milă de miseria lor. Adese-orĭ însĕ îşĭ vin întru ajutor în mod mişcător. Décă într'o familiă sunt prea mulţĭ copii, aceştia se împart între femeile, carĭ n'au copii, şi aceste numesc pe copiil lor adoptivĭ, copiĭ de suflet.

Décă România în mânia atâtor nĕvălirĭ duşmane încă tot mai esistă, acésta este a-se mulţumi înainte de tóte femeelor. Ele au fost păzitórele limbei, a religiunei, a tradiţiunilor ţĕrii.

Sunt o mulţime de legende şi balade, ce le-a cules scumpul şi neuitatul bard Alexandri şi carĭ vorbesc de faptele cura-

*) Acest *essay* l'a scris mult talentata scriitóre *Carmen Sylva*, — sub care pseudonim, scim, că-'şĭ publică Regina României Elisaveta operele sale — pentru o revistă francesă.

arde stindardul unguresc (Ruşine! Infamiă! în stânga şi stânga estremă.) *Acéstă parte a tinerimei din Agram a representat opiniunea publică croată.* (Adevěrat! Aşa este! în stânga şi stânga estremă. Contradiceri în drépta.) Cu multă durere o dic acésta, dér sunt convins, că adevěrul grăesc, noi o scim acésta, o scie guvernul şi o sciu şi tinerii, carĭ au ofensat stindardul unguresc. (Aprobărĭ în stânga şi stânga estromă. Contradicerĭ în drépta.)

Lucrul este clar, dice mai departe vorbitorul, căcĭ arderea stindardului s'a întêmplat pe piéţa Jellacicĭ, în presenţa unui public numeros, care nu a protestat contra acésta; făptuitorii sunt fiiĭ unor cetăţenĭ croaţĭ distinşĭ, ba chiar ai unor înalţĭ funcţionarĭ de ai statului, — se póte dice dér, că aceştĭ tinerĭ au representat opiniunea publică croată. Diploma de cetăţén de onóre privesce personal pe Banffy, dér nicĭ acésta nu s'a votat cu unanimitate. S'a mai votat din partea representanţei Agramului şi o anumită satisfacţiune, prin condamnarea tinerilor demonstranţĭ, dér şi acésta s'a făcut numai prin majoritate de voturĭ, pe când ar fi trebuit sě se voteze cu unanimitate. Apoi şi fără de asta, décă o asemenea satisfacţiune se dă abia după o sěptěmână, ea nu mai e satisfacţiune.

E vorba aicĭ de o bólă înrăděcinată, pe care a născut'o şi mărit'o modul şi direcţia urmată de tóte guvernele unguresci, ce s'au succedat dela 1868 încóce, deóre-ce aceste guverne n'au făcut sě se valoreze *în Croaţia idea de stat maghiar* cu destulă energiă şi consecuenţă, n'au controlat autonomia croată cu destulă atenţiune, aşa că Croaţia a devenit un focular al tendinţelor distrugětóre de stat.

Dér vătămarea principală nu stă în atentatul comis, ci în *declaraţiunile corónei*, pentru carĭ e responsabil ministeriul. Când regele a primit deputaţiunea, ce-i adusese cadoul, i-a mulţumit pentru-că în Agram s'au făcut declaraţiunĭ patriotice şi dinastice (O voce în stânga: Frumos lucru!); i-a mulţumit pentru-că s'au făcut declaraţiunĭ dinastice şi patriotice atuncĭ, când timp de patru dile continu au ofensat stindardul maghiar şi emblemele statului maghiar şi când regele maghiar a fost primit pe strade cu urărĭ de *„sě trăiască regele croat!“* pe când, pe cât sciu, de pe timpul S-lui Ladislau nu esistă rege croat. Er când regele maghiar şi-a luat rěmas bun şi a adresat Banului croat un autograf de adio, în acest autograf a mulţumit cetăţenilor croaţĭ pentru atitudinea lor patriotică şi esemplară, (Mare ilaritate în stânga şi stânga estremă.) care atitudine esemplară n'a fost turburată prin faptele punibile, prin urmare ceea-ce a ofensat sentimentul fiă-cărui Maghiar a fost condamnat prin espresiunĭ peste měsură slabe.

Décă ministrul-preşedinte n'a avut în inima sa destulă energiă, de-a face atent pe regele maghiar, ca prin cuvêntul sěu regal sě le aducă Croaţilor aminte, că ideea de stat maghiar trebue respectată, atuncĭ el nu şi-a făcut datoria, ce-o aştéptă dela el majoritatea naţiunei maghiare. Décă însě n'a cooperat la textul autografului şi la textul declaraţiunilor, atuncĭ érăşĭ nu şi-a făcut datoria, deóre-ce ministrul-preşedinte unguresc are dreptul şi datorinţa de a-i şopti regelui, ce sě dică şi ce sě scrie. Intrébă dér:

Cooperat'o d-l ministru-preşedinte la redactarea textului declaraţiunilor regale? Şi décă da, de ce n'a aflat de lipsă, ca regele sě condamne energic atentatele îndreptate contra ideei de stat maghiar? Er décă n'a cooperat, de ce a cedat dreptul, ce compete primului consiliar al regelui, Banului croat, tocmai atuncĭ, când ideea de stat maghiar şi autoritatea statului maghiar a fost atacată pe teritoriul corónei ungare? In fine întrébă: pentru ce n'a pretins imediat satisfacţiune? pretinde-va óre acéstă satisfacţiune şi în ce va consta ea?

Cabriel Ugron: începe cu o apostrofă în contra guvernului, care faţă cu atentatul din Agram s'a arătat slab, fără de energiă, incapabil, încet şi retirând. Naţiunea trebue dér sě se grupeze în jurul stégului şi sě céră satisfacţiă pentru vătěmarea lui...

Intrerupt de câteva-orĭ de preşedintele, care-l provócă a se mărgini de-a vorbi la ordinea dilei, Ugron dice, că într'o cestiune aşa de însěmnată, trebue sě-şĭ espună şi motivele sale. Stégului vătěmat 'i se dă satisfacţiă atuncĭ, când se arboréză la acelaşĭ loc, unde a fost vătěmat şi când autorităţile şi armata cu musica apar în procesiune solemnală şi salută stégul. (Aprobărĭ şi aplause îndelungate în stânga estremă). De aceea se rógă ca sě se pună la ordinea dilei în şedinţa de mâne cestiunea satisfacţiei, ce sě se dea stégului vătěmat.

Banffy, *ministrul-preşedinte*, des întrerupt de strigătele stângei estreme, protestéză în contra insinuărei, că ar retira. Guvernul nu póte lupta cu cuvinte aspre, neprecugetate şi ofensătóre. De aicĭ însě nu urméză, că nu şi-ar împlini datoria. In Agram s'au întêmplat lucrurĭ scandalóse şi e de lipsă, ca eventual acéstă cestiune sě se şi discute; dér sě nu se încungiure regulamentul camerei. Dênsul va rěspunde la interpelaţii, dér nu va suferi ca sě se calce regulamentul.

Ministrul croat Emeric **Josipovich** négă ce a afirmat Kossuth, că cei ce au făcut scandal ar fi representanţii opiniunei publice croate. Aţĭ numit, dice, primăria din Agram „aşa numita primăriă“. Acéstă espresiune nu e cuviinciósă faţă cu o corporaţiune legală. Din punctul de vedere al bunei amiciţii şi al sângelui rece, el se rógă a aştepta terminarea cercetărei şi a lua dela ordinea dilei acéstă cestiune.

Fr. Kossuth vré sě rectifice cuvintele întrebuinţate de ministrul croat şi dice, că décă fiă-care Croat ar simţi ca acesta, n'ar mai fi lipsă de desbaterĭ.

Ministrul Josipovich: Chiar şi pe mine mě revoltă purtarea d-tale. Cum n'ar revolta ea pe alţii?

Fr. Kossuth îşĭ susţine afirmarea, că junimea croată a representat opiniunea publică. Urméză apoi votarea. Aicĭ se încinge o discuţiune înfocată cu preşedintele. Oposiţia cere votare nominală asupra ordinei de di propuse de Ugron etc., dér nu se póte înţelege cu preşedintele. Sgomotul e aşa de mare, încât unul strigă, că acésta e o continuare a scandalelor din Agram. Preşedintele e silit sě suspindă şedinţa. La redeschidere se votéză asupra propunerei preşedintelui în privinţa ordinei de di şi se primesce cu 133 contra 94 voturĭ, ca la ordinea dilei sě se pună discuţiunea asupra proiectului privitor la tribunalul penal din Budapesta.

*

După votare, îşĭ desfăşură *Apponyi* interpelaţia sa în aceeaşĭ cestiune. După aceea urméză interpelarea deputatului *Olay* în afacerea abusurilor, ce le-ar fi comis poliţia din Budapesta faţă cu studenţii universitarĭ demonstranţĭ. *Perczel* rěspunde, că nu s'a întêmplat nicĭ un abus şi că speră, că demonstraţiile nu se vor repeţi şi că poliţia va fi destul de energică a-le împedeca.

In şedinţa de Mercurĭ a dietei a interpelat şi *Pazmandy* în afacerea vătěmărei stégului din Agram. Br. *Banffy* declară, că va rěspunde la tóte interpelaţiunile Vinerĭ.

Programa cabinetului Badeni.

Alaltăerĭ s'a presentat noul cabinet austriac, în frunte cu ministrul-preşedinte *conte Casimir Badeni*, camerei deputaţilor şi camerei magnaţilor din Austria. In amêndouě camerele şeful cabinetului şi-a ţinut vorbirea-program, care în scurt cuprinde următórele:

Noul guvern şi-a pus ca problemă, de-a crea înainte de tóte acele condiţiunĭ, carĭ sunt neîncungiurat de lipsă, pentru-ca mersul maşinei administraţiunei de stat sě fiă regulat şi neconturbat. Acésta se va puté ajunge însě numai aşa, *décă va fi asigurată convieţuirea pacinică a tuturor naţiunilor unite din Austria*, şi numai atuncĭ va puté păşi guvernul contra tuturor *aparinţelor*, carĭ vor fi îndreptate în potriva acestei păcĭ. Guvernul are voinţa firmă de-a promova şi cultiva patriotismul austriac şi spiritul austriac nu numai prin vorbe, ci şi *prin fapte.* (Aprobărĭ).

Pentru a puté ajunge la acest scop, trebue observate *două principiĭ fundamentale cardinale şi conducětóre*, cărora trebue sě le fiă fidele atât parlamentul cât şi guvernul. Adecă, mai întâiu, trebuesc apreţiate fără prejudiţiu, în mod imparţial şi just, tóte aspiraţiunile legale, îndreptăţite şi stătătóre între marginile financiare şi economice posibile. Şi al doilea, acésta trebue sě se facă astfel, ca întotdéuna *sě se dea respectul cuvenit culturei poporului german, care îşĭ are posiţia sa tradiţională, şi care merge ca o făclia în fruntea tuturor celorlalte popóre ale Austriei.* (Aprobărĭ. Desaprobărĭ şi murmur la Cehii tinerĭ).

Ce se ţine de *cestiunile naţionale*, guvernul, basat pe trecut, va fi drept faţă cu orĭ-ce postulate juste. Desvoltarea mai departe a lucrurilor însě zace în mânile popórelor şi ale partidelor. este atârnătóre dela patriotismul şi tactul politic al acestora şi al representanţilor lor. Póte veţĭ aştepta o lămurire asupra atitudinei guvernului faţă cu acel complex de cestiunĭ, care se îndatinéză a se numi *cestiunea boemă.* (Sě audim! Sě audim!) Guvernul se încrede pe deplin în naţiunea cehă. (Strigărĭ din partea Cehilor tinerĭ: *boemă!*) şi a şi dat dovadă de acéstă încredere prin *ridicarea statarului din Praga*, care póte fi privită ca o concesiune. Guvernul vede în faptul acesta *basa pentru crearea de stărĭ normale*, şi speră, că poporul boem şi representanţii acestuia vor da guvernului mână de ajutor pentru-ca raporturile din acéstă ţéră sě se desvólte în mod favorabil pentru stat şi pentru popóre.

Faţă cu partidele guvernul stă liber, *are de gând sě conducă şi nu sě fiă condus.* Ţinta nóstră este o Austriă puternică, patriotică şi solidară. Guvernul îşĭ reservă dreptul, de a-şĭ conforma raportul sěu faţă cu partidele, *nu numai după scopurĭ, ci şi după mijlócele şi căile, carĭ tind la ajungerea acelor scopurĭ.* Guvernul scie prea bine, că are îndatorirea sě grigéscă de ordinea socială, şi sě împiedece rěsvrătirile şi nimicirea ordinei; de aceea este gata *a ţine cont de unele aspiraţiunĭ îndreptăţite ale timpului, fără însě de-a espune vr'unui pericol interesele ordinei sociale.*

Aci am apoi de amintit *momentul religios* în viéţa de stat. Simţemintele religióse trebuesc cultivate, mai ales la tineret, şi acest ram al culturei nu póte fi desconsiderat de nicĭ un guvern serios.

Tot-déuna va ţiné guvernul înaintea ochilor *cestiunea economică* şi se va nisui a lucra, într'acolo ca tóte ţěrile sě progreseze pe teren economic şi industrial.

In decursul acestui an va fi de desbătut şi *budgetul* pentru anul viitor, deórece numai în modul acesta se va puté crea ordine in administraţia statului.

Una dintre cele mai însěmnate probleme va fi în viitor pentru guvern *reînoirea conventiunilor cu cealaltă parte a monarchiei.* Pertractările în privinţa acésta se vor începe în curênd şi guvernul nu se îndoiesce, că tóte partidele vor contribui la resolvarea favorabilă a acestei cestiunĭ

---

gióse şi pline de jertfire ale femeii române.

Sě nu lăsaţĭ a fi amăgiţĭ, când o vedeţĭ jucând o polonesă séu când o audiţĭ conversând ca pe o parisiană. Cultura streină n'a schimbat'o. Ea este încă şi acum soţia înfocată şi ambiţiósă, mama pasionată a timpurilor vechĭ. Ea mai întrunesce pe lângă acestea şi alte însuşirĭ nu mai puţin distinse; ea scie sě caute cu iubire pe bolnavĭ. Este mulţumitor a observa, cum caută pe ţěranii ei ca un doftor şi cum administréză pe lângă acésta moşia ca un om de afacerĭ.

Femeia română nu spune nicĭ-odată câte jertfe aduce, de-órece le află naturale. Ea a pus în uimire pe medicii strěinĭ în timpul rěsboiului dela 1877. Ea scie sě rabde tóte spre a da copiilor ei o crescere. Ea este naivă şi şirétă, fără grije şi prevědětóre, cea mai bună amică a bărbatului ei séu — când o aduce la mâniă — adversara lui cea mai înfricoşată. Alexandri dice, că rada sórelui caută sě străbată sub genele-i negri, ca sě-şĭ lase focul în adêncimea ochilor. Sprêncenele-i marĭ ameninţătóre ţin pază de-asupra lor, ér gura ei cu dinţii ca nisce mărgăritare e plină de graţiă. Limba Românceĭ e bogată şi înflorităre, ca tóte limbele orientale, marinimositatea ei nu-o lasă sě fiă nicĭ-odată calculătóre. Ea merge tot-déuna după cum îi dictéză inima. Vělul cel lat, ce-o acopere cu creţele-i severe, dă trăsurilor feţei sale şi mişcărilor ei o grandeţă antică şi ca mamă ea pórtă pe frunte un diadem nevědut.

„Măiculiţă, scumpă măiculiţă!“ oftau răniţii în dilele şi nopţile lungĭ ale durerilor lor. Dér ei şi aflau în tot-déuna femeia, la care se adresau cu plângerea lor, la căpětêiul patului.

Nicĭ una nu voia sě rěmână înděrětul celeilalte. Mamele părăsiră locuinţele lor elegante şi comode, spre a-le înschimba cu domiciliul în câte-o gaură sěrăcăciósă din apropierea salei, unde gemeau răniţii; frumósele dame de societate ţineau în braţele lor pe nenorociţii Turcĭ, pe carĭ tifosul negru, cea mai grozavă dintre bólele epidemice, îi ducea în gura morţii.

Nu puteai sě observĭ aicĭ nicĭ o slăbiciune, nicĭ una nu se da înděrět, nicĭ una nu şovăia. Femeile înfruntau epidemia, spre a căuta copilul bolnav de difterită orĭ de pojar al unei amice, care cuprinsă de gróză nu-şĭ mai putea ajuta.

Mica copiliţă română de doi anĭ, cu ochii marĭ, carĭ privesc melancolic sub buclele dese de pěr negru, te surprinde prin limbagiul ei clar şi hotărît, prin firea ei precoce. Cu opt anĭ Românca este aprópe fată mare. Nu-o mai mărită acum cu 12 anĭ, noua lege opresce acésta, ea se despăgubesce însě prin studiu, ea depune esamenul de bacalaureat, devine medic; trebue sě-şĭ facă drum în afară ceea ce fierbe cu mare prisos sub pěrul cel des, sub sprîncenele cele marĭ şi tot-odată severe şi graţióse.

Inainte cu patru-decĭ de anĭ te minunai, intrând într'un salon, de-a afla tot frumseţĭ desěvêrşite. Dér p'atuncĭ viéţa era încă aşa de simplă. Astădĭ ea este împreunată cu multe greutăţĭ. Fetiţele micĭ de dece anĭ împart deja grijile cu părinţii şi sciu prea bine, că în viéţă nu tóte sunt plăcute şi frumóse.

Jertfele şi něcazurile sunt póte folositóre pentru suflet, strică însě neapěrat desvoltării corporale, ne mai vorbind de plăcerile lumei elegante, carĭ odinióră erau necunoscute şi carĭ au tras în vêrtejul lor ameţitor şi România, ca şi alte ţěrĭ.

Dér este cu neputinţă a sta pe loc mai ales într'o ţéră, care a făcut sforţărĭ supranaturale, spre a se avênta în scurt timp la înălţimea desvoltării altor state. Marea rótă a progresului v'a apucat, scumpilor şi mult iubiţilor mei Românĭ, pe carĭ i-am studiat cu tótă puterea vederii ochilor, cu tot sufletul meu. Contez la voi în ce privesce viitorul. Voi aţĭ scăpat de peire patria Vóstră cercată de atâtea năvălirĭ duşmane; Voi îi daţĭ mame nobile şi mândre, cu tot sucul de viéţă a pămêntului bogat şi roditor, ce le-a purtat şi le-a nutrit.

Mame române, viitorul este în mânile vóstre! Prin Voi ţéra Vóstră se va deştepta la nouă viéţă; o ţéră, ale căreia destine viitóre încă nu se prevěd, care însě fără îndoélă este chiămată de a face sě se audă vocea ei în concertul civilisaţiunei europene.

Mame române, păzitóre ale comorilor celor mai scumpe, a Vóstră este diua de mâne, pentru care au luptat şi au suferit atâtea veacurĭ!

---

fórte însĕmnate şi de lipsă pentru posiţia forte şi prestigiul monarchiei.

In timpul cel mai apropiat va aşterne guvernul *proectul pentru reforma electorală;* apoi va promova lucrările, ce s'au făcut până acum cu privire la *reforma de dare.*

Afară de acestea guvernul va mai aşterne şi alte *proecte de lege* necesare, şi crede, că camera va conlucra cu tótă seriositatea în interesul statului şi a popórelor. Este departe guvernul de-a folosi faţă cu vr'o partidă maxima: *Divide et impera!* Din contră va ţiné tot-déuna sus şi tare, ca cel mai înalt principiu al activităţei sale: *dreptatea.* (Aprobarĭ) Acésta ne va servi ca devisă la esercitarea misiunei ce ni-a încredinţat'o Majestatea Sa, şi cu tótă încrederea dicem: *In hoc signo vinces!* (Vii aprobărĭ).

România agricolă.

V. Starea agriculturei actuale.

(Urmare).

Trecênd la sistema de lucrare şi cultura propriu ḑisă a pământului, cu greu vei puté vorbi de o sistemă şi normă óre-care, fiă în privinţa culturei pământului, fiă în privinţa rotaţiunei plantelor.

Majoritatea arendaşilor noştri cultivă grâu după grâu, fără întrerupere şi fără gunoiu 6—10—12 anĭ de-arêndul.

Aci se cultivă, propriu ḑis, numai 2 plante: grâu de tómnă şi porumb.

Mulţĭ nicĭ nu sciu, décă mai esistă şi alte plante. Unii mai cultivă şi rapiţa şi ceva orz. Totuşĭ relativ puţin. Nereuşita rapiţei mai mulţĭ anĭ de-arêndul i-a speriat pe mulţĭ dela cultura ei. Rapiţa o cultivă majoritatea lor în porumb: după sapa porumbului de-a 2-a óră, împrăştie sĕmênţa de rapiţă printre porumb şi o îngrópă cu sapa. De aceea arare-orĭ veḑĭ la dênşii o cultură curată şi încheiată de rapiţă, ci mai mult numai pîlcurĭ, pîlcurĭ. Unii din proprietarĭ o sémĕnă şi în ogor negru, — şi décă ea n'a reuşit în Octomvre, o întorc şi pun grâu în locu-i.

Grâu pun pe jumĕtate séu $^3/_4$ din suprafaţa moşiei, — de aceea lanurile de grâu ţi-se par nesfîrşite. Grâul îl sémĕnă atât în mirişte, după grâu, cât şi în porumbişte şi mai rar în ogor negru, recte în islazul vitelor. Chiar şi numirea de ogor ei au schimbat'o şi numesc arăturile de tómnă ogor. Rĕu este, că nu mai pot lua pământului câte-o recoltă şi peste iérnă, d. es.: una pe la Crăciun şi alta prin postul Pascilor, şi apoi sĕ facă semĕnăturile de primăvéră!

Cultura şi lucrarea pământului este din cele mai defectuóse, ce póte sĕ esiste: din causă, că arendaşii nu ţin vite proprii, ci lucréză numai cu plugurile şi vitele leşinate de fóme ale ţĕranilor, şi ei s'au tot întins. Cu tóte, că guvernul a întrodus şi impus între ţĕranĭ plugurile cele mai grele şi mai scumpe: plugul universal de Sack Ransomes, totuşĭ nicăirĭ nu vei vedé atâtea mărăcineturĭ şi buruenĭ, ca aicĭ.

Veḑĭ în lanul de grâu pâlcurĭ pâlcurĭ de mărăcineturĭ de porumban, măcesĭ, pălămidă, lobodă etc. La o moşie de 4—500 pogóne, poţĭ calcula aci pe uşor atâtea sute de pogóne cu porumban, de carĭ se feresce om, se feresce vită. Ba am vĕḑut la 1000 pogóne şi peste 300 pog. acoperite cu porumban şi măceşĭ ($^1/_3$). Ca sĕ-i scótă nu-şĭ bate capul nimenĭ. Mai bine ia altă moşiă în arendă.

Şirul este pe arătură aşa de des, încât de multe-orĭ nu veḑĭ holda din el. De gunoit nu gunoesce nimenĭ, — cu gunoiul umple găurile şi drumurile, fac podurĭ; unde nu sunt lemne el se taie în formă de cărămidă, îl usucă — numit tizic — şi îl întrebuinţéză ca combustibil pentru iérnă. Paiele de grâu le vênd la ţĕranĭ, cu preţurĭ fórte marĭ, câte pot, ér cu celelalte, fiind-că nu ţin vite, încălḑesc locomobilele dela maşinile de treerat, móre de abur, orĭ le dau foc din şire.

Stînginul de paie de grâu s'a vêndut une-orĭ şi cu 40 lei. Rapiţa, une-orĭ şi grâul, aruncate prin porumb, şi apoi vêndute orĭ amanetate le bancherĭ, când e sĕ-i dea flórea: acésta este economia, aceste sunt reservele arendaşilor noştri.

După o astfel de cultură şi îngrijire îşĭ póte orĭ şi cine închipui, ce fel au sĕ fiă productele. Ai sĕmĕnat grâu şi recoltezĭ mai multă secară şi buruenĭ. Pe piéţa Anversului, gozurile din tótă lumea pórtă numirea de grâu românesc. Producţiunea nóstră medie abia mai este pe jumĕtate, a treia parte, din ceea ce era acum 20—25 anĭ. Nu o putem calcula la mai mult de o chilă= 7 hl. la pogon — cu-o oscilaţiune între 6—9 hl. Un pogon de al nostru este aprópe cât un jugĕr catastral al vostru: 0.53: 0,57 hc.

Preţul grâului a fost în anul trecut 5.30—5.50—6.00 lei de hl. Décă Englesii nu ni-ar aduce cărbunĭ de pétră, ca sĕ încarce vapórele cu grâu în apoi, ca ballast, — preţul grâului nostru ar fi şi mai scăḑut. Acum preţul grâului stă între 7—8 lei hectolitru, la Brăila şi Galaţĭ — până acolo spesele de transport, fract, comision etc. Ne putem uşor închipuì, ce preţ capĕtă pe el ţĕranul, care n'are bucate de vêndut cu vagonul şi de trimis la Brăila, ci este silit sĕ le dea la grânarii de prin sate, comisionarĭ de-a 3-a, 4-a mână.

(Va urma)

SCIRILE ḐILEI.

12 (24) Octomvre.

Serbările adunărei Societăţiĭ fondului de teatru român promit a avé o reuşită din cele mai frumóse. Pentru dirigiarea corului a sosit aici încă de Marţĭ d-l George *Dima* dela Sibiiu, ţinênd în fiă-care ḑi probe cu corul. Auḑim, că la serata musicală de Sâmbătă séra va cânta solo şi d-l Isaia *Popa*, fiind pentru acest scop anume învitat la Braşov. Coristele, precum am aflat, au luat hotărîrea de-a se presenta tóte în costume naţionale.

Dintre membrii actualului comitet al societăţii fondului, d-l *Iosif Vulcan* va sosi aicĭ încă mâne diminéţă cu trenul dela 8. La otel „Nr. I" va urma, mâne, séra de cunoscinţă, ér poimâne, Sâmbătă, la 10 óre a. m. se va deschide prima şedinţă în sala festivă a gimnasiului român.—Atragem din nou atenţiunea tuturor Românilor, mai ales a Românilor din Braşov şi împrejurime, asupra acestor şedinţe şi a serbărilor împreunate cu ele.

—o—

Din Sinaia ni-se scrie, că acolo a căḑut zăpadă mare. In Bucurescĭ de-asemenea este un frig fórte simţitor şi acésta se datoresce prea multei zăpedĭ, ce a căḑut în abundanţă în mai multe părţĭ ale României. Trenul, care a sosit erĭ dela Craiova a avut pe el un strat de zăpadă de 6 centimetri.

—o—

Mulţămită. Societatea de vênĕtorĭ, care puşcase mai ḑilele trecute doi urşĭ, a predat suma de 2 fl. 18 cr., preţul carnei de urs vêndute, primăriei din Braşov, cu destinaţiunea, ca banii sĕ se alăture la fondul sĕracilor. Pentru acésta primăria şĭ-a esprimat mulţămita.

—o—

Censul în Ungaria şi Transilvania.

D-l *Tibád* Antal, membru al parlamentului maghiar şi publicist ungur, publică în fóia apponyistă „*Budapesti Hirlap*" un articol de importanţă, în care face icóna censului electoral din Ungaria şi Transilvania într'un mod, care merită sĕ fiă cunoscut şi de cetitorii noştri, ér mai ales de strĕinătate. Scrisele d-lui *Tibád* sprijinesc în mod puternic gravamenul nostru, al Românilor transilvănenĭ, asupra legei escepţionale electorale din Transilvania, prin care suntem despoiaţĭ de cel mai cardinal drept al cetăţénului, de dreptul electoral. Reproducem decĭ următórea parte din articolul numitului deputat unguresc:

Nicĭ-odată n'am fost şi eventual nu voiu puté fi amicul cassărei censului în Ungaria, fiind-că acésta o ţin de admisibil numai în state consolidate şi înaintate în privinţa economică şi *culturală*, cum sunt de esemplu Francia şi Germania.

Din potrivă însĕ, nu aflu corect nicĭ aceea, ca prin ridicarea censului sĕ se garanteze singuraticelor cercurĭ interesate privilegii nedrepte pe socotéla celorlalţĭ, aşa-déră preponderanţă neproporţională, séu chiar domniă esceptională, şi astfel *representanţa poporului sĕ se falsifice în basele ei constituţionale.* Cu atât mai puţin aflu admisibil, ca din punct de vedere al stabilirei dreptului electoral, în singuratice ţinuturĭ ale ţĕrei sĕ se aplice mĕsurĭ neegale, fiind-că acésta în state *poliglote*, chiar décă ar fi just din unele séu altele consideraţiunĭ — *uti figura docet*, — totuşĭ n'ar fi acomodat, decât *a nasce contrarietăţĭ între diferitele rasse de popóre*, orĭ a mări cele esistente....

Sĕ vedem aşa-déră resultatele:

După datele recensemêntului din 1890, poporaţiunea Ungariei fără de cea a Croaţiei-Slavoniei, însĕ împreună cu Fiume, este de 15,162.988 suflete. Numĕrul alegĕtorilor de pe acest teritoriu însĕ (la 1894) este de 868,621.

Décă punem faţă'n faţă aceştĭ numerĭ, ajungem la convingerea, că în patria nóstră tot la 100 suflete se vin 5 (nu tocmai 6) alegĕtorĭ. Aşa-déră în privinţa numĕrului alegĕtorilor, „*liberala*" *Ungaria, care posede o constituţiă milenară, ocupă* **cel din urmă loc în rêndul tuturor statelor constituţionale din Europa.**

Décă, în legătură cu acest fapt, voiu mai arăta şi asupra celorlalte fapte adeverite, că adecă în tótă ţéra *în general* abia se vin 2000 de alegĕtorĭ pentru un cerc electoral şi că în o mare parte a cercurilor nóstre electorale numĕrul alegĕtorilor e sub 1000: aşa cuget, că am adus o dovadă suficientă pentru aserţiunea mea, că censul electoral în Ungaria e peste mĕsură ridicat, *aşa-déră e îndreptăţită pretensiunea, ca el sĕ se scăréscă după recerinţele situaţiunei.*

Dér censul nu numai că este peste mĕsură mare, ci tot-odată nu e nicĭ uniform, aşa-déră *este vătĕmător şi pentru principiul egalei îndreptăţirĭ.*

Doveḑile referitor la acésta zac în timpul recent. După cum am amintit, în Ungaria, *în general*, tot la 100 suflete se vin 5 alegĕtorĭ. Acest numĕr general însĕ este supus următórelor schimbărĭ în singuraticele comitate: la 6 se ridică în 25 comitate (Hajdu, Györ, Vesprim, Strigoniu, Zala, Neugrad, Abauj-Torna, Baranya, Şopron, Moşon, Odorheiu, Treiscaune, Şolyom, Turoţ, Neutra, Scepuş, Barş, Hont, Pojun, Gömör, Bereg, Ung, Baciŭ-Bodrog, Sélagiu şi Sătmar); la 7 se ridică în 8 comitate (Somogy, Comarom, Tolna, Vas, Lipto, Sároş, Zempliu şi Maramurĕş); la 8 se ridică în 2 comitate (Jász-Nagy-Kun-Szolnok, şi Ciuc); la 10 într'un singur comitat (Arva). Numĕrul general de 5 cade pe 12 comitate (Heves, Borsod, Fehér, Pest-Pillis-Solt-Kis-Kun, Bichiş, Cianad, Trencin, Torontal, Arad, Biharia, Timiş şi Murĕş-Turda). Din potrivă la 4 scade în 3 comitate (Ciongrad, Sabolciu şi *Caraş-Severin*); la 3 în 8 comitate (Ugocia, *Făgăraş*, Solnoc-Dobâca, *Sibiiu* şi *Braşov*); la 2 în 6 comitate (*Hunedóra, Coşiocna, Turda-Arieş, Bistriţă-Năsĕud, Têrnava mică* şi *Têrnava-mare*); ér şi mai jos de 2, adecă la 1 în comitatul *Albei-inferióre.* (Va sĕ ḑică în comitatele locuite *de Românĭ*, la o 100 suflete se vin abia câte 4, 3, 2, ba şi numai 1 alegĕtor. — Red.)

Cu asemenea schimbare ne întâlnim şi la proporţiunile numerice ale oraşelor singuratice cu drept de representanţă deosebită.

O esaminare amĕnunţită şi temeinică a acestor date numerice arată lămurit, că numĕrul de alegĕtorĭ, ce cade tot pe 100 suflete, este fórte divergent în singuraticele comitate. Arată mai ales, că raportul de procente al comitatelor, în carĭ normativul este proprietatea de 10 şi 8 jugĕre, e cu mult mai favorabil, decât în celelalte comitate, în carĭ îndreptăţirea electorală o norméză proprietatea, după care se capĕtă venit curat *84* fl. ş. a. (c'un cuvênt, „*censul ardelenesc*").

Cel ce cunósce temeinic referinţele ţĕrii, abia se póte îndoi, că îndată ce va cădé zidul de alegĕtorĭ înscrişĭ pe basă de titlurĭ nobilitare, în Sĕcuime numĕrul alegĕtorilor va scădé la starea, în care a căḑut comitatul Turda-Arieş şi la care stau, dela cel dintâiŭ până la cel din urmă, comitatele ardelenescĭ. Nu este aşa-déră departe timpul, când în comunele din Ardél, afară de funcţionarĭ şi de onoraţiorĭ, *abia vor mai fi alţĭ alegĕtorĭ.* Şi calamitatea acésta va isbi pe toţĭ în acelaşĭ fel, pe Maghiar, pe Sas, ca şi pe Român....

Scirĭ telegrafice.

Budapesta, 24 Octomvre. Consiliul ministerial de erĭ s'a ocupat cu rĕspunsurile la interpelaţiunile pvivitóre la demonstraţiunile din Agram.

Budapesta, 24 Octomvre. Banul Croaţiei a fost primit astăḑĭ în audienţă la Maiestatea Sa. *Khuen Hedervary* mulţămì monarchului pentru visita din Agram.

Budapesta, 24 Octomvre. In curênd vor fi numiţĭ noi membri în camera magnaţilor.

Agram, 24 Octomvre. Partida dréptă voiesce *sĕ eschidă* din mijlocul ei pe deputatul *Foinegovicĭ* din causa vorbirei, ce a ţinut'o în consiliul comunal.

Viena, 24 Octomvre. Conferinţele tuturor partidelor au decurs făr' de a-se lua concluse hotărîte. Dorinţa guvernului, ca bugetul sĕ se desbată încă în decursul anului curent, cu greu se va puté împlini.

Constatinopol, 24 Octomvre. Scirile, ce sosesc de prin provincii, sunt *fórte neliniştitóre.*

Sofia, 24 Octomvre. In *Macedonia s'au început din nou turburărĭ.*

DIVERSE.

Inmulţirea trăsnetelor. După cum ḑice revista „Himmel und Erde", numĕrul trăsnetelor a crescut dela 1833 încóce. Acésta provine din deosebite cause: întrebuinţarea electricităţei în industrie, despăduririle, drenagiurile, etc., necurăţeniile întroduse în aer prin arderea cărbunilor. Profesorul de Bezold a stabilit, că în Bavaria numĕrul de incendii causat de trăsnete a fost de 32, dela 1833—1843; 52 dela 1844—1865; 103 dela 1866—1879 şi 132 dela 1880—1882 şi pe când în 1855, 134 persóne erau trăsnite din carĭ 73 morţĭ, în 1882 aceste cifre devin 188 şi 161. Se observă, că persónele trăsnite nu observă nicĭ fulger nicĭ tunet, dér au impresia de a fi înconjurate de foc.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureşianu.**
Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Octomvre 1895 st. v.

s'a deschis nou abonament la care invităm pe toţi amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 12 fl.
pe şése lunĭ . . . . 6 fl.
pe trei lunĭ . . . . 3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . . 40 francĭ
pe şése lunĭ . . . . . 20 „
pe trei lunĭ . . . . . 10 „

Abonamente la numerele cu data de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an . . . . 2 fl.
pe şése lunĭ . . . . 1 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe un an . . . . 8 francĭ
pe şése lunĭ . . . . 4 „

Abonarea se póte face mai uşor prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potŭ cumpĕra în librăria Nicolae Ciurcu.

Cursul la bursa din Viena.

Din 23 Octomvre 1895.

Renta ung. de aur 4%	120.90
Renta de coróne ung. 4% . . .	98.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½% .	123.75
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	101.35
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	120.50
Bonurĭ rurale ungare 4% . . .	97.80
Bonurĭ rurale croate-slavone. . .	—.—
Imprum. ung. cu premii	162.—
Losurĭ pentru reg. Tisei şi Segedin.	144.50
Renta de hârtie austr.	100 15
Renta de argint austr.	100 65
Renta de aur austr.	121.30
Losurĭ din 1860	152.—
Acţii de ale Băncei austro-ungară.	1062.—
Acţii de-ale Băncei ung. de credit.	480.½
Acţii de-ale Băncei austr. de credit.	398.—
Napoleondorĭ.	9.54
Mărcĭ imperiale germane . . .	58.82½
London vista	120.25
Paris vista	47.65
Rente de coróne austr. 4%. . .	100.95
Note italiene.	45.20

Cursul pietei Braşov.

Din 24 Octomvre 1895.

Bancnote rom.	Cump.	9.49	Vênd.	9.52
Argint român.	Cump.	9.40	Vênd.	9.45
Napoleon-d'orĭ	Cump.	9.50	Vênd.	9.53
Galbenĭ	Cump.	5.70	Vênd.	5.75
Ruble rusescĭ	Cump.	129.½	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump.	58.60	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump.	10 75	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina 5%		100.75	Vênd.	101.75

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombre 1895.

Budapesta — Predeal

Tren de persón.	Tren accel.	Trenŭ mixt.	Tren de persón.	Tren accel.				Tren de persón.	Trenú mixtŭ	Tren accel.	Tren accel.	Trenŭ de persón.
10 —	8.05		8.05	2 15	pl.	Viena . . .	sos.	1.55		1 55	7.20	6.25
8.30	2.15		5.45	9.15		Budapesta		7.—		7.25	1.50	8.10
11.21	4 16	5.10	9 02	11.12		Szolnok . .		3.27		5.23	11.44	4.43
1.33	5.48	8.00	11 33	12.48		P. Ladány . .		1.19		3.46	10.03	2.17
3.42	7.08		1.48	2.12	sos.	Oradea-mare .	pl.	11.04		2 26	8.43	11.32
3.58	7.15		2.06	2.20	pl.		sos.	10.44		2.19	8.38	11.17
4.38	7.43		3 03	2.50		Mezõ Telegd .		10.07		1.52	8.11	10.42
5.20	8.18		3.45	3 26		Rév		9.30		1.26	7.46	10.08
5.43			4 06			Bratca . . .		9.10				9.50
6.32	9.07	2.52	4.53	4 17		Ciucia . . .		8.32		12.47	7.08	9.19
7.16	9.37	3.51	5.32	4.50		B.-Huiedin		7.54		12.17	6.39	8.37
8.07		5.05	6.24			Ghârbău . .		6.54				7.37
8 34	10 37	6.14	6 59	5 55	sos.	Cluşiu . . .	pl.	6.13		11.01	5.23	7.—
8.49		11.10	Tr. mix. 8 40	6.11	pl.		sos.		5.45	10 45	tr. mixt 4.48	6.45
9 06		11.32	9.08	6.27		Apahida . .			5.18		4.23	6.27
10.12		12 50	10 40	7.27		Ghiriş . . .			3.53	9.23	3.—	5.21
10.42		1 25	11.25	7.50		Cucerdea . .			3.06	8.49	2.20	4.47
11.01		1.43	11 54			Uioara . . .			2.48		2.—	4.31
11 09		1.52	12.04			Vinţul de sus			2.40		1.51	4.24
11.31		2.18	12.34	8.17		Aiud . . .			2.11	8.23	1.23	4.03
11.48		2·40	1.—	8.33	sos.	Teiuş . . .	pl.		1.45	8.06	12.54	3.42
12.25			1 40	8.38	pl.		sos.		1.10	7.59		2.49
12.52			2.17			Creciunel . .			12.39			2.24
1.06			2.35	9 09		Blaşiu . . .			12.24	7 30		2.10
1.37			3.14			Micăsasa . .			11.48			1.38
1.52			3.34	9.42	sos.	Copşa-mică .	pl.		11.29	6 56		1.18
2.13			3.49	9.44	pl.		sos.		11.14	6 54		1.01
2.32			4.11	9.59		Mediaş . . .			10.55	6.41		12.46
3 04			4 48	10 22		Elisabetopol .			10.21	6 20		12.16
3.40			5 27	10.51		Sighişóra . .		Numa vinerea comunicĕ.	9.42	5.53		11.39
4.03			6 10	11.12		Haşfalĕu . .			9.12	5 32		11.17
5 34			7.50	12.26		Homorod . .			7.45	4 27		10.02
6.12			8.30	12.58		Agoştonfalva .			7.02	3.53		9.22
6.41			9.03	1.15		Apaţa . . .			6.36	3.37		8.57
7.16	Tren de person.	Tren mixt	9.38	1.34		Feldióra . .			5.58	3 16	Tren de persón.	8.23
8.—			10.25	2.09	sos.	Braşov . . .	pl.		5.08	2.45		7.43
	3.55	11.—		2 19	pl.		sos.	7.01	5.20	2.18	9.08	
	4.40	12.26		3.01		Timiş . . .		6.—	4.14	1 42	8.28	
	5.10	1 11		3 31		Predeal .		5.11	3.32	1.12	8.01	
	12.00	8 30		9.30	sos.	Bucurescĭ . .	pl.		9.15	8.35	3.15	

Cucerdea — Oşorheiu — Regh.-săsesc.

Trenŭ mixtŭ	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón				Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ de persón.	Trenŭ mixtŭ
2.25	8.10	3.11	8.59	pl.	Cucerdea . .	sos.	7.41	2.36	8.31	1.18
3 14	8.51	3.52	9.40		Ludoşŭ . . .		7.03	1.58	7.43	12.32
4 07	9.37	4.37	10.23		Cipău . . .		6.24	1.19	6.55	11.43
5.07	10.27	5.26	11.11	sos.	Oşorheiu . .	pl.	5.30	12.25	5.50	10.35
5.40	10.42	5.36		pl.		sos.		9.20	5.04	10 —
7.19	12.21	7.19		sos.	Regh.-săs. .	pl.		7.49	3.25	8:25

Ghirişŭ — Turda

trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.		trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ de persón.
7 33	11 —	4.—	10.21	Ghiriş	5.10	10.30	3.30	9.12
7.53	11.20	4-20	10.41	Turda	4.50	10.10	3.10	8.52

Copşa-mică — Sibiiu — Avrigŭ — Făgăraşŭ

trenŭ de persón	Tren mixt	trenŭ de persón.	trenŭ mixtŭ				trenŭ mixtŭ	Tren mixt	trenŭ de persón	trenŭ de persón.
2.20	4.45	11.34	7.10	pl.	Copşa mică .	sos.	9.34	3.39	6.20	12.35
3.57	6.35	1.03	8.50		Ocna . . .		8.11	2 01	5.12	11.01
4.19	7 01	1.25	9.15	sos.	Sibiiu . . .	pl.	7.44	1.31	4 49	10.30
4 36	în tótă Marţa şi Vinerea		1.46	pl.		sos.	7.28	în tótă Marţa şi Vinerea		8.33
6.16			3.31		Avrig . . .		6.02			6.54
8.42			6.08	sos.	Făgăraş . .	pl.	3.28			4.05

Simeria (Piski) — Hunedóra

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
6.15	11.35	4.25	10.28	Simeria	4.50	10.25	3.10	8.34
6.38	11.54	4.48	10.46	Cerna	4.34	10.05	2.54	8.14
7.13	12 20	5.23	11.12	Hunedóra	4.10	9.38	2.30	7.45

Braşov — Zêrneştĭ

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
8.35	4.55		Braşov	7.36	1.29	
10.28	6.36		Zêrneştĭ	6.06	12.05	

Mureş-Ludoş — Bistriţa

4.—	Numai Luni comunică 9.10	4.20	Mureş-Ludoş	6.46	7.21	Numai Vinerea circulă
5 03	10.28	5.35	Zau	5.49	6.24	
6 48	12 41	N. Marţa comunică	Ţagu-Budatelicŭ . . .	Circulă numai Marţa	4.50	9.40
7 38	1.54		St. Mihaiu de câmpie .		3 44	8.46
8.33	3.02		Leciuţa		2.48	7.43
9 07	3.41		Ş.-Măghiăruş		2.01	6.52
9.59	4 55		Bistriţa		1.16	5.55

Arad — Timişóra

6.20	11.30	5.-	Aradŭ	10.43	3.44	10.55
7.08	12.47	6.14	Vinga	9.42	2.40	10.11
8.01	2.05	7.39	Timişóra	8.20	1.12	8.15
1.26	7.38	12.33	Segedin	5.—		5.59

Sibiiu — Cisnădie.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
5.30	1.36	pl. Sibiiu . sos.	7.10	9.20
5.43	1.49	„ Selemberk „	6 57	9.07
6 06	2.12	„ Cisnădie pl.	6.36	8.46

Sighişóra — Odorheiu-sĕcuesc.

trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ		trenŭ mixtŭ	trenŭ mixtŭ
3.22	11.08	Sighişóra . . .	9.51	5.32
4.14	11.48	Haşfaleu . . .	9.02	4.54
6.20	1.59	Odorheiu-sĕcuesc.	7.15	3.—

Nota: Órele însemnate în stânga staţiunilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numerii încuadraţĭ cu linii mai negre insemnézá órele de nópte.

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.